

Een paar weken geleden schreef ik ook reeds een „correspondentie“ over de beweringen van den heer Naafs. Volgens drie verslagen van zijn spreken in het concertgebouw had hij het toen gehad over de vergadering, waarin de vragen aan Dr G. werden vastgesteld. Het schijnt, dat nu dan toch wel vaststaat, dat die vergadering ook volgens den heer Naafs niet door mij werd gepraesideerd.

Het doet mij leed, een artikel als dit te moeten schrijven. Toch kan het geen kwaad, dat de lezers eens kennis maken met de strijdsmethode, die men in „Zuid“ erop na houdt. Ik zou zeggen: wat moet men toch zich arm voelen in een geding, wanneer men in dergelijke kleine dingen zijn kracht zoekt, — en het dan bovendien nog noodig heeft, die kleine dingen scheef en verdraaid voor te stellen! Zeker, ik geloof wel: niet opzettelijk. Daarvoor acht ik den heer Naafs weer te hoog. Maar de onrust, die sommigen tijdens heel het geding beheerschte, heeft hier de herinnering parten gespeeld, en het juiste oordeel schier onmogelijk gemaakt.

En dat in een geding, waarin het gaat om zulke groote en ernstige belangen!

Hoe bar groot moet de ontgoocheling zijn, wanneer men zijn oorlogspsychose kwijt raakt, en ziet, wat men heeft behouden, en wat men heeft verzaakt!

J. W.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Avondmaalsviering en gevoelige genieting.

Tot de vragen die reeds al te lang op een antwoord wachten, behoort ook eene van onzen lezer B. te K. van den volgende inhoud: „Het gebeurt, dat men, ook na ernstige zelfheproving en voorbereiding, bij de viering van het Heilig Avondmaal geen innerlijke blijdschap maakt en zich niet tot blijden geloofsroem kan verheffen. Waaruit mag dat te verklaren zijn? Is het denkbaar, dat eerst weken na de viering van het H. Avondmaal deze blijdschap als vrucht daarvan genoten wordt?“

„Wij deze vraag van onzen br. B. heel graag trachten te beantwoorden. Ze is te ernstig om dit niet te verdienen. Maar vooral moet het me toch van 'hart, dat ik haar niet onverdeeld toejuich. Daarvoor klinkt ze me wat te eudaemonistisch.“

Laat ik dat vreemde woord even verklaren.

Eudaemonistisch wil zooveel zeggen als: enkel uit op eigen geluk en zaligheid. Zoo noemt men eudaemonistisch alle godsdiensten, waarin het tijdelijk en eeuwig geluk des menschen het middelpunt is waarom zich alles beweegt en het groote doel waarop alles is gericht. De vraagsteller zal nu begrijpen wat m'n bedenking is tegen zijn vraag.

Doch laat hij me nu niet verkeerd verstaan. Laat hij niet denken, dat ik elke vraag, die verband houdt met onze eigene blijdschap en zaligheid als zelfzuchtig en dus als ongeestelijk zou willen terugdringen. „Zou dan de Apostelen, die er niet aan dachten den stokbewaarder van Filippi te bestraffen over zijn vraag: „Lieve heeren, wat moet ik doen om zalig te worden“, heel het Evangelie, dat zich als een „woord der zaligheid“ aandient, en Christus-zelf, die in zijn naam „Jezus, Zaligmaker“ zijn grootste aanbeveling bij de wereld heeft, tegen me hebben. Ook onze eigene belijdenis in den Heidelbergchen Catechismus, die haar uitgangspunt kiest in de vraag naar den eenigen troost des christens in leven en sterven.“

Och, was er maar meer waarachtige bekommernis bij de menschen over hun zaligheid. Er zouden niet zooveel duizenden onverschillig den Christus en zijn Evangelie voorbijgaan.

En ik mag er gerust aan toevoegen de verzuchting, dat ook de kinderen Gods wat zuiniger mochten zijn op den vrede hunner ziel en wat begeeriger naar genieting van de gemeenschap hun Heilands en hun hemelschen Vaders.

Er is reden om te vreezen, dat velen met hun luijdsgeroep voor de eere Gods, de kreten pogen te overstemmen van een ziel die arm is aan vrede en blijdschap door den Heiligen Geest.

Doch al is er geen boek ter wereld, dat zooveel belang stelt in onze zaligheid als de Heilige Schrift, en al is er geen belijdenis te noemen, die met zoo innige bewondering en vreugde uitstalt wat menschen in leven en sterven rijk kan maken als de onze — dit alles neemt niet weg, dat het Woord onzes Gods, en dat, in overeenstemming met het Woord, alle gereformeerde belijden de vraag naar 's menschen zaligheid niet op de eerste maar op de tweede plaats zet. De eerste heeft in de Schrift en in onze Belijdenis altoos en in elk stuk der waarheid de eer en de verheerlijking onzes Gods.

En al mag bij ons, als bij den Stokbewaarder, zoodra het tot geestelijk ontwakken komt, de eerste vraag, die we doen, onze behoudenis gelden — bij wie eenmaal weet behouden te zijn, wordt ze gaandeweg meer overstemd door deze andere, hoe onze God uit ons en ons leven hebben zal de eer en de lof, die Hem toekomen om zijn onuitsprekelijke genade in den Heere Jezus Christus.

Toch kunnen we er niet op roemen, al hebben wij, gereformeerden, gaarne den naam, dat de eere Gods ons boven alles gaat, dat dit onder ons vaste regel is.

De uitzonderingen zijn niet weinige.

Er zijn heele kringen van gereformeerde belijders, heele dorpen zijn er, heele streken en halve provincien, waar de gedachten, de geboden en de stichtelijke gesprekken zich meer bewegen om de vraag: „hoe men 't zelf goed zal hebben“, dan om deze, hoe God de Heere tot zijn eere komt.

En omdat, hoe scheef de lijnen overigens ook loopen kunnen, het Heilig Avondmaal toch altoos in 't middelpunt van ons kerkelijk leven niet alleen, maar ook van heel onze religie blijft slaan, heeft zich die woekerplant van dit „geestelijk“ egoïsme ook om het H. Avondmaal geslingerd.

Voor 'tbesef van duizenden en nog eens duizenden is het Avondmaal door Christus ingesteld om de zijnen

nu en dan eens een ure van bijzondere ziels-genieting en van blijden geloofsjubel te geven.

Hadden ze die aan, — of in verband met het Avondmaal — dan zeggen ze een gezegende Avondmaalsviering gehad te hebben. Onthruken onder 't gebruik van brood en wijn, de blijde ontmoeting van de zekerheid der verlossing door Jezus' bloed, de gevoelige ervaring van gemeenschap met Christus en de jubel der ziel in de verzekering van de aanneming tot Gods kind en van de hope des eeuwigen levens — dan meenen ze dat hun Avondmaalviering geenerlei vrucht voor hun ziel afwierp. Zooals de broeder Ouderling, die, nu een dertig jaar geleden, na een bedrining van het Avondmaal, met een diepe zucht tot me zei: „Dat was een treurige Avondmaalsviering vanmorgen, Domine“, en op m'n vraag, hoe hij dat bedoelde, antwoordde: „Wel man, ik heb geen traantje zien vallen“.

Nu verdenk ik er br. B. geen oogenblik van, dat hij in dat geval dien br. ouderling zou zijn bijgevalen, maar, in verband met veel verspreide soortgelijke voorstellingen van de rechte vrucht der viering van het Heilig Avondmaal, zal hij verstaan en billijken, dat zijn vraag een wat eudaemonistisch klinkt voor me had.

Evengoed als ik versta, dat wat ik geestelijke zelf-zucht noemde, juist altoos weer aan het Avondmaal zich poogde te goed te doen.

En toch is er juist daar het allerminste plaats voor.

Om meer dan eene reden: Ook omdat het gedenken van het ontzaglijk lijden en sterven onzes Heeren Jezus alle plaats opscheit voor Hem, die ons zoo heeft liefgehad, en voor niets minder plaats laat dan voor het uitzijn op eigen genieting; doch niet minder om wat de Heere met de instelling van het Avondmaal bedoelde.

Wat Hij er mee beoogt is, naar we in Nederl. Geloofsbelijdenis en Heidelbergchen Catechismus belijden, de sterking van ons geloof.

Nu bedoelt die sterking ongetwijfeld ook de verrijking onzer zielen met vrede en blijdschap door onzen Heere Jezus Christus. Doch wie haar daartoe beperken wilde, zou toch toonen, van het geloof een volbloed eudaemonistische opvatting te hebben, alsof de Heilige Geest de genade des geloofs alleen hiertoe in onze ziel wrocht, dat wij in Christus vertroosting en zaligheid zouden vinden.

En de H. Schrift en onze Belijdenis leeren ons iets geheel anders. Ze spreken van „de gehoorzaamheid des geloofs“, van „de vruchten des geloofs“ in goede werken tot verheerlijking onzes Gods.

En zoo waarlijk als de eere onzes Gods in heel onze religie boven alles gaat; zoo waarlijk als de Heere zelf haar van begin tot einde boven alles zoekt; zoekt in de zending en overgave des Middelaars, zoekt in heel het verlossingswerk van onzen Heere Jezus Christus, zoekt ook in het toepassend werk des Geestes in onze zielen door Woord en door Sacrament, niet het minst in het H. Avondmaal — zoo waarlijk mogen ook wij in het Nachmaal niet alleen zoeken een voorbijgaande verkwikking en verheffing voor onze ziel, maar moet onze aandacht en begeerte gericht zijn op de vrucht, die sterking des geloofs bij ons draagt in vertrouwen, in liefde, in heiligmaking, in gehoorzaamheid — kortom in alles, wat den Naam onzes Gods en onzes Heeren Jezus Christus verheerlijken kan.

En als de viering van het H. Avondmaal die vruchten bij ons draagt, dan hebben we, ook al bracht het ons geen buitengewone gevoelige genieting aan, een rijk gezegende Avondmaalsviering.

Onder beding, dat we het hierover eens zijn en dat dit onder ons, gereformeerden, vast staat als een rots, ga ik nu trachten br. B. een antwoord te geven op zijn vraag.

F.

PERS-SCHOUW.

Over de Synode.

Enkele persstemmen over de Synode in het algemeen volgen nog. De Gispén (die in het blad van Dr Geelkerken nog altijd wacht op eierhetstel) schrijft over de voorhistorie:

We rekenen het oogenblik, dat Dr Geelkerken weigerde te verklaren: „bedoeld noch gezegd“ tot de beslissende momenten in het treurspel.

Alle leden van de classis drongen er bij hem op aan. Ook Ds J. H. Sillevs Smitt, een van de vijf predikanten, die het bekende geschrift: „Ons aller Moeder“ hebben uitgegeven. En later op de vergadering van de Classis van 1 April '25 heeft deze zelfs tot Dr Geelkerken gezegd: „Gij hebt het psychologisch moment laten voorbijgaan“.

Over de stemmingen zegt Prof. Aalders in het „Ouderlingenblad“:

Daartoe vestigen we allereerst de aandacht op de conclusies van de z.g. exegetisch-dogmatische commissie, welke door de Synode met algemeene stemmen zijn aanvaard (om allerlei valsche geruchten, die de rondte doen, te weerspreken voegen we hier uitdrukkelijk bij, dat dit ook in Comité-generaal alzo is geschied; tegen deze beslissing heeft niemand eenige bedenking geopperd).

Over het recht van afzetting schrijft, tegen Mr v. Proosdij, Ds W. J. Goedbloed in de „Baarnsche (etc.) Kerkbode“:

Volgens het „Standaard“-verslag van Woensdag 17 Maart 1926 heeft Mr v. Proosdij beweerd, dat Prof. Rutgers en Mr A. F. de Savornin Lohman in 1886 en 1887 in de rechtsbevoegdheid der plaatselijke kerk op bladz. 31 en volgende gesteld hebben, dat geen Synode recht heeft een ouderling of predikant af te zetten als de kerkeraad der plaatselijke kerk dit weigert.

Nu staat er op die bladzijden wel iets dergelijks, maar wanneer men het zoo formuleert als Mr v. Proosdij het volgens het „Standaard“-verslag gedaan heeft, dan doet men die bladzijden toch eenig onrecht. Al wat daar gezegd wordt, heeft betrekking op de juridische zijde van het kerkengedoe en het betoog betwist aan de juridische macht het recht van interventie, wanneer

een kerkeraad terecht of ten onrechte meent zich niet te moeten conformeren aan het besluit van een meerdere vergadering en het kerkverband breekt of niet breekt.

Nu zou over de juistheid van dit betoog nog wel 'teen en ander te zeggen zijn, waar wij hier nu geen gelegenheid voor hebben, maar wel wenschen wij de opmerking te maken, dat aan bladz. 31 en v.v. bladz. 26 en 27 voorafgaat. Daar wordt gehandeld, of liever op bladz. 25 reeds, over de eenheid van het kerkverband der plaatselijke kerken, en er wordt van gezegd, dat dit „allereerst, ja eigenlijk alleenlijk, in de gemeenschappelijke belijdenis“ bestond. En dan lezen wij op bladz. 26 en 27 letterlijk het volgende: „Tot recht verstand van den aard dezer eenheid, veroorloven wij ons hier een enkele opmerking, hoewel die voor de juridische zijde der quaestie zonder waarde is. Men stelt menigmaal de zaak zoo voor, alsof die belijdenis in strijd met het protestantsch beginsel, aan iemand werd opgelegd. Dit is echter niet juist. De Gereformeerde Kerken plaatsen zich op dit eenvoudige standpunt, dat zij, vermits haar bestaan op de belijdenis van haren Heer en Meester berust, niemand in eenige bediening mogen toelaten, zonder zich te verzekeren, dat hij in overeenstemming met die belijdenis die bediening zal uitoefenen. Die eenmaal toegelaten is, heeft het recht om, mits langs den aangewezen weg, bij Kerkeraad, Classis en Synodus zijn bezwaren bloot te leggen en toetsing aan „het Woord“ te verzoeken. Die zich met de gevallen beslissing niet vereenigen kan, is de facto geschorst in zijn dienst, iets dat van zelf spreekt en ook, mits de „ware kerk“ niet van overheidsweg bezieldig worde, niet onbillijk is. Ook wordt de zoodanige niet toegelaten tot het Avondmaal. Maar zijn vrijheid blijft overigens onverkort.“

Wij zouden kunnen vragen of dit alles „voor de juridische zijde der quaestie zonder waarde is“, maar dit daargelaten, blijkt dunkt me genoeg, dat niet conformeren aan de gevallen beslissing de facto schorsing in den dienst meebrengt volgens Prof. Rutgers en Mr Lohman. En als men dan vraagt: is er strijd tusschen bladz. 31—37 en bladz. 26—27, dan zou ik bij gebreke strijd aan bladz. 26—27 de voorkeur geven boven bladz. 31—37, ook nog, omdat er op bladz. 38 staat van de leeraars, dat ze „wel aan de gemeente verbonden, maar tevens alleen afzetbaar waren door de „meerdere vergaderingen“, juist om niet afhankelijk te zijn van een enkelen kerkeraad“.

Tegen deze opmerkingen komt echter in het volgende nummer de heer J. C. Tenkink bezwaren indienen. Hij zegt o.m.:

De geachte inzender wijst ter staving van zijn opvatting op blz. 26 en 27. Mocht er strijd bestaan tusschen blz. 31 en volgende (waaruit ik citeerde) en blz. 26 en 27, waarop hij zich vooral beroept, dan zou hij de voorkeur aan de laatste geven.

Hij zag hier echter over het hoofd, dat het in zijn citaat niet gaat over de afzetting na aanklacht van hem, die in eenige bediening gesteld is. Hier wordt het geval behandeld, dat zoo iemand zijner zijds bezwaar maakt tegen de belijdenis. En dat hij zichzelf vervoegt bij de meerdere vergaderingen. Dan heeft hij zich volgens de schrijvers bij de gevallen beslissing neer te leggen; anders is hij de facto geschorst.

Bovendien: dit citaat gaat langs de bewering van Mr v. Proosdij heen. Deze veronderstelde dat de kerkeraad en de predikant samen zich verzetten tegen de uitspraak der Synode.

De redactie sloot de discussie.

Er wij doen er ook het zwijgen toe. Want er komt straks wel nader bescheid over de kerkrechtelijke kwesties van den dag.

Ds W. S. Pontier schrijft in de „Westlandsche Kerkbode“:

Laat men het oude niet verwerpen, of ook niet twijfelachtig stellen, alleen omdat het in een verre toekomst misschien wel eens noodig zal worden een verandering aan te brengen. Doet men dat wel, en o.i. heeft Dr G. dat gedaan, dan doet men te kort aan den rechten historischen zin, die ons past, en ook komt men te kort in dankbaarheid voor wat God ons reeds gegeven heeft.

En van Ds H. J. Heijda is het volgende in „Geref. Kerkbl. v. Maassluis e.o.“, in verband met het „oostersch licht“, dat volgens Dr Geelkerken op Gen. 2—3 zou gevallen zijn:

Zelfs het morgenrood van de zon der Oostersche wetenschappen, die moest schijnen over de bijzonderheden van Gen. 2 en 3, kon maar niet doordringen in de Drentsche duisternis.

Ongeveer hetzelfde zegt Dr Bouma in „Geref. Kbl. v. Dr. & Ov.“:

Wie aan de Schrift zelf vraagt, naar de boomen, krijgt ook na het verste en diepste onderzoek der geloovige Schriftwetenschap geen ander antwoord, dan dat het historie is en dat de boomen van den hof gewone boomen zijn geweest.

Dat kan niemand anders lezen, behalve wanneer men een filosofischen bril op heeft met één Neo-Kantiaansch en één Hegeliaansch glas, en dan naief onrealistisch meent, dat men daárdoor Oostersch licht opvangt, terwijl het zuiver Westersch was.

Gelijk we onlangs plants gaven aan wat Dr Geelkerken schreef over het valsche telegram, dat naar Assen gezonden werd, en waarin zijn afwijzing van de onderteekening werd herroepen, zoo nemen we ook op wat Prof. Kuyper ervan zegt in „De Heraut“:

Toen de Synode Vrijdagmorgen om 10 uur bijeenkwam, verzochten de afgevaardigden van Amsterdam-Zuid een onderhoud met Prof. Bouwman en Kuyper. Ze deelden mede, dat zij uit Amsterdam-Zuid telefonisch bericht hadden ontvangen van een persoon, wiens naam we hier niet noemen zullen, of er geen mogelijkheid meer was nog tot een bevredigende op-

lossing te
daarop ge
Synode w
kerken te
verschijne
ste aan h
zij trachte
talen term
linge besp
ruimd wo
van Amst
zullen ov
van Dr G
gerde. He
verzonden
leeraren
intussche
steld van
gevaardi
dat, tot
telegram
eerste te
node te n
kon ontwa
taut was
leeraren
gevoerd.
hen was
Er zal
catie-tele
iemand, c
kende en
ling afwi
dam, die
deze telef
kanuiter
Het wor
in het
schrijft Pr

Een ge
evenwel
Synode.
in het p
goeds en
gozwegen
horziesin
Er zal g
ontwikke
jeugd.
Hoven d
schrijver
merking.
dat de Syn
tom, niet c
over de d
en vragen
dat verzwa
om een be
om de gro
groeten. I

Wanne
schoon z
gemeente
maar één
te ruiner
het recht
eerdijkhe
en drage
lijkheid.
„Zonder
mogelijk?
schen cri
om het ra
de Synode
kwestie als
staan oplo
meente“
wens; hier
maar tege
een bezwa
1926 toe

Men mo
inzake de
dige advies
van de tr
over de k
Slechte
heid in
dentie o
blik we
wiens zij
lingen n
Van de z
is dit vo
onderhan
het volle
kerkeraa
geoorloof
handeling
dat in de
ten over
doel heb
kerken e
biedinger
komen d
de voll
weigert.

Ds Rent
Toen L
warden g
den, was
was, zoo
te betuig
vange e
Het du